

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(14-15 жовтня 2022 р.)**

1 том

ОДЕСА 2022

6. Марчак Т. Мовні засоби виразності у циклі поезій Василя Чумака «Мрійновтома» *Наук. праці Кам'янець-Подільського національного університету ім.Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 2009. Вип.20 «Філологічні науки». С.388-390.
7. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації: навч.посіб. Київ : Б.в., 2013. С.38-52, 55-71.
8. Олійник С., Тарасюк І. Виконавська інтерпретація, як фахова компетентність майбутнього вчителя. *Теорія і практика мистецької освіти*: зб. наук. праць. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2021. С.20-25.
9. Пилаєв М. Про герменевтику як метод музичного аналізу. *Вісник КазДУКІ*. 2014. №1. URL: <https://bit.ly/3T5rvaz> (дата звернення: 27.09.2022).
10. Полатайко О. Герменевтичний аспект підготовки студентів до педагогічної культури. *Наук.часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова*. Серія 14.Теорія і методика мистецької освіти. 2014. Випуск 16(2) Ч.2. С.142-146.
11. Типи аналізу твору *Педпортал*. URL: <http://liturok.in.ua/metprak/66-leksya-z-analzu-literaturnogo-tvoru.html> (дата звернення: 15.09.2022).
12. Ушакова Д. Естетична інтерпретація музичного твору як предметне поле герменевтики. Т. : Грамота, 2020. Том 13. Випуск 4. С.93-97.
13. Ярмо М., Каралюс М. Аналіз музичних творів у версії герменевтики музичного тексту. *Молодь і ринок*. 2020. № 3. С.145-151.

Małgorzata Urszula KASZOWSKA

*Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku,
Polska
Lwowski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej im. Iwana Boberskiego,
Ukraina*

WPLYW TOWARZYSTWA GIMNASTYCZNEGO SOKÓŁ W ROZWÓJ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO NA ZIEMIACH ŁAŃCUCKICH W LATACH 1914-1918

Słowa kluczowe: towarzystwo gimnastyczne Sokół, Łańcut, wychowanie fizyczne, Władysław Gliński, sokolnia, gimnazjum realne

Wstęp

Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Łańcucie, założone w 1891 roku, należy do najstarszych i najbardziej zasłużonych polskich organizacji krzewiących szeroko pojętą kulturę fizyczną na ziemiach łańcuckich. Sokolstwo Polskie założone we Lwowie w 1867 r. od samego początku kierowało się w pracy dydaktyczno-

wychowawczej hasłem „Mens sana in corpore sano”, czyli w zdrowym ciele zdrowy duch. Dewiza ta ujmowała istotę programu, zakładającego fizyczne i duchowe odrodzenie narodu polskiego. W praktyce ideę tę rozumiano jako rozwój tężyzny fizycznej i moralnej oraz pogłębianie świadomości i kultury narodowej poprzez pielęgnację tradycji, upowszechnianie rodzimego dorobku kulturalnego. Od samego początku istnienia sokolni w Łańcucie miejscowa społeczność mogła korzystać nie tylko z jej dobrodziejstw materialnych, ale także dobrze wyszkolonej kadry.

Problem badawczy

Pierwsza ogólnokształcąca szkoła średnia w Łańcucie została zorganizowana w 1907 roku z inicjatywy Bolesława Żardeckiego, posła do Sejmu Krajowego, jako prywatne miejskie gimnazjum klasyczne. Początkowo było to tylko gimnazjum męskie, jednak od 1910 roku przyjmowano również dziewczęta w charakterze hospitantek. Już w 1879 roku wprowadzono gimnastykę jako przedmiot obowiązkowy do wszystkich szkół w Galicji. Formalne zarządzenie nie oznaczało jednak rzeczywistego wprowadzenia gimnastyki do programu nauczania. Główną przyczyną trudności w faktycznym wprowadzeniu gimnastyki do szkół był stan ich budownictwa i wyposażenie. Sal gimnastycznych nie było, a niewielkie środki finansowe nie pozwalały na zakup niezbędnego sprzętu.[8,9] Podobny problem miał ówczesny dyrektor łańcuckiej szkoły - brak sali gimnastycznej. Dzięki dobrej współpracy z łańcuckim gniazdem młodzież gimnazjalna korzystała z miejscowej sali Sokoła, którą szkoła zaopatrzyła w niezbędny sprzęt do ćwiczeń gimnastycznych, boisk Sokoła, na których odbywały się gimnastyka oraz gry i zabawy młodzieży.[2,7] Kolejną poważną przeszkodą, utrudniającą wdrożenie gimnastyki jako przedmiotu szkolnego, była sytuacja kadrowa. Nauczyciele nie mieli odpowiedniego przygotowania do prowadzenia zajęć. Niejednokrotnie rolę tę przejmowali odpowiednio przeszkoleni naczelnicy sokoli. W łańcuckim gimnazjum nauczycielem wychowania fizycznego został profesor Władysław Gliński, który w 1906 roku zdał we Lwowie egzamin na nauczyciela gimnastyki w szkołach średnich. Poza obowiązkami nauczycielskimi rozwijał owocną działalność na terenie Towarzystwa Gimnastycznego Sokół w Łańcucie, pełniąc obowiązki naczelnika gniazda, a później prezesa.[2] Wychowanie fizyczne w łańcuckiej szkole (1912/1913) rozwijane było w 4 kierunkach: jako ćwiczenia gimnastyczne, gry i zabawy ruchowe, sport i harcerstwo.[3] W latach późniejszych (1913/1914), oprócz gier i zabaw, młodzież uprawiała grę w kręgle i tenisa na korcie dierzawionym od Sokoła. Dzięki temu liczba biorących udział w zabawach wzrosła z 31% do 60%. W klasach starszych od czasu do czasu zamiast gimnastyki wplatano naukę szermierki, chcąc zaznajomić młodzież z najważniejszymi zasadami.[4] Nowością w rozwoju fizycznym młodzieży była nauka strzelania dla uczniów klas VII. Nauka odbywała się dwa razy w tygodniu początkowo w sali Sokoła, gdzie uczono władania bronią, teorii strzelania i strzelania pokojowego, później na

strzelnicy wojskowej strzelano ostrymi nabojami.[5] W latach 1914/1916 poświęcano więcej czasu mustrze, którą prowadzono wg regulaminu Sokoła starsi uczniowie odbywali ćwiczenia z karabinami. Uczniowie pobierali naukę o terenie i poświęcali swój czas na teoretyczne przygotowanie ćwiczeń wojskowych, które odbywały się w myśl rozporządzenia Ministerstwa Wyznań i Oświaty raz na miesiąc. W tym czasie gimnastyka odbywała się w jednej z sal szkolnych, gdyż budynek Sokoła zajęty był przez wojsko. Ćwiczenia wojskowe odbywały się na terenie okolicznych miejscowości. Obejmowały one: marsz podróży 7 km, marsz zabezpieczony, służbę wywiadowczą, postój zabezpieczony, warty polowe, warty główne, placówki, tworzenie linii tyralierskiej, musztrę kompanii, ćwiczenia z markowaniem przeciwnika, rozwijanie i ruchy tyralierki, patrole wywiadowcze, połączenia dwóch plutonów maszerujących z różnych stron, tworzenie i ruchy linii bojowej. Kierownikiem ćwiczeń był Władysław Gliński. Z powodu braku amunicji nauka strzelania została odwołana.[5] W takiej formie prowadzone były zajęcia aż do roku 1920.

Material i metody badań

Wykorzystaną techniką badań w pracy jest metoda analizy piśmiennictwa w kontekście historyczno-terytorialnym celem określenia okoliczności występowania podejmowanego zagadnienia w literaturze przedmiotu na terenie miasta i powiatu łańcuckiego. Dokonano analizy sprawozdań dyrekcji szkoły, która jest przedmiotem badań oraz oryginalnych, ręcznie pisanych protokołów z walnych zgromadzeń Sokoła, które są niejednokrotnie jedynym źródłem rzetelnej informacji o działalności i zasługach druhów i działaczy gniazda łańcuckiego.

Podsumowanie

Sytuacja z nauczaniem gimnastyki w szkołach ludowych i średnich przedstawiała się bardzo podobnie – braki kadrowe, zbyt ubogie wyposażenie sal gimnastycznych, czy ich całkowity brak uniemożliwiał realizację założeń programu nauczania. Dlatego w celu szybkiego i sprawnego poprawienia sytuacji wydano w 1878 roku polecenie radom okręgowym, by *w miastach, gdzie istnieją towarzystwa sokole i oświadczają gotowość bezinteresownego prowadzenia ćwiczeń gimnastycznych, a nauka ta dla braku Sali lub boiska gimnastycznego się nie odbywa, z zarządkiem takiego towarzystwa weszły w rokowania i porozumiały się z nim, co do bezpłatnego udzielania nauki gimnastyki uczniom szkół ludowych w budynkach sokolich aż do czasu, w którym szkoły zostaną zaopatrzone w sale i boiska gimnastyczne.*[8,9] Łańcucki Sokół inicjatywę tę przyjął i podjął współpracę w zakresie organizowania lekcji gimnastyki dla łańcuckiej młodzieży szkolnej. Dzięki temu ruch sokoli przyczynił się bardzo dużym stopniu do rozpowszechnienia gimnastyki wśród młodzieży szkolnej.[1,6] Wielu młodych adeptów gimnastyki i ćwiczeń wojskowych zasiliło szeregi łańcuckiego Sokoła.

Piśmiennictwo:

1. Praca zbiorowa pod red. Stefana Inglota, *Gimnazjum i Liceum im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie*, Łańcut 1965
2. Stanisław Koprowicz, *Sprawozdanie Dyrekcji C.K. Gimnazjum Realnego w Łańcucie za rok szkolny 1912/13*, Łańcut 1913
3. Stanisław Koprowicz, *Sprawozdanie Dyrekcji C.K. Gimnazjum Realnego w Łańcucie za rok szkolny 1913/14*, Łańcut 1914
4. Stanisław Koprowicz, *Sprawozdanie Dyrekcji C.K. Gimnazjum Realnego w Łańcucie za lata szkolne 1914/16*, Łańcut 1916
5. Wroczyński R., *Powszechne dzieje wychowania fizycznego i sportu*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź, 1985
6. Wroczyński R., *Dzieje wychowania fizycznego i sportu, Od końca XVIII wieku do roku 1918*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1971
7. Denisiuk L., Fidelus K., Krawczyk M., *Elementy teorii i historii wychowania fizycznego*, Warszawa 1969
8. Pamiętnik V. Zlotu Sokolstwa Polskiego w Krakowie w dniach 14-16 lipca 1910, Lwów 1911
9. *Protokoły z Walnych Zgromadzeń Sokoła w Łańcucie*, Łańcut 1914-1920

Oleksandra VASYLIEVA

Master's student

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Ukraine

Scientific supervisor L. Stepanova

candidate of pedagogical sciences

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Ukraine

**THE TECHNICAL SKILL OF A DANCER IS THE HIGHEST FORM
OF HIS PERFORMANCE POTENTIAL**

Abstract. *The research is devoted to the problems of artistic and pedagogical design as one of the highest forms of his performance potential. The technical skill of a dancer considered as a method of creative practical activity of applicants for higher education. The specifics of the development of technical skill of a dancer in applicants for primary art education are determined.*

Key words: *technical skill, performance potential, artistic expression, improvisation.*